

Téma 23.:

- Román 18. století
  - Do roku 1750
  - Diderot, Voltaire
  - Po roce 1750 (Rousseau, Saint-Pierre)
    - preromantismus

východiska

- Podobně jako divadlo je román na začátku 18. století ovlivněn díly století předcházejícího
  - Měšťanským románem Sorela, Scarrona, Furetier
- Dva hlavní představitelé
  - Le Sage
  - Prévost

Alain-René Le Sage (1668-1747)

- Z Bretagne, stává se advokátem v Paříži
- Záhy opouští řemeslo a živí svou rodinu jen psaním
  - Zároveň autor pro divadlo a romanopisec

Alain-René Le Sage (1668-1747)

- Jak v divadle, tak v románech se často inspiruje ze španělských zdrojů
- Např. *Kulhavý d'ábel* (1707)
  - Podle textu Luise Véleze de Guevary
  - Hrdina, student z Alcalá de Henares osvobodí Ašmodaje (Asmodée), d'ábla, kterého madridský kouzelník zaklel do lahve, Ašmodaj na oplátku zvedá střechy domů a odhaluje mu nejtajnější

Alain-René Le Sage (1668-1747)

- ...touhy a představy lidí
- Satirický román
- Le Sage se ale hlavně proslavil adaptací španělského pikareskního románu
  - *Histoire de Gil Blas de Santillane* (1715-1735), *Histoire de Guzman de Alfarache* (1732), *Le Bachelier de Salamanque* (1734)
  - Popisuje však Francii doby regentství

Antoine-Francois Prévost (1697-1763)

- Z Artois, dobrodružný život, tíhne k mnišství a zároveň několikrát utíká z kláštera
- Napsal bezpočet textů, skoro všechny však zapomenuty
- Překládal anglické romány Richardsona (*Paméla*, 1742, *Clarisse Harlowe*, 1751 aj.)

Antoine-Francois Prévost (1697-1763)

- Proslavil ho drobný román *Manon Lescaut* (od 1753)
  - Zároveň popis nemorální a zkažené společnosti té doby, ale také symbol nesmrtelného příběhu lásky > osudové
  - Láska opravdová, ale ničící milence (na rozdíl od *Nouvelle Héloïse*)

Voltaire

- *Candide* (1759)
  - Filozofický román (a la thèse)
  - Odpovídá jím na filozofy optimismu Leibnitze a Wolfa
  - Vrší scény, vizuální důkazy o původu a významu zla, životních těžkostí

Denis Diderot (1713-1784)

- Filozofický román *Jakub Fatalista* (napsáno 1773)
  - Text vyjadřuje rozpolcenost mezi konceptem determinismu a duchovní lidské svobody
  - Inspirováno románem *Tristram Shandy* od anglického spisovatele Sterna (1713-1768), “anglický Rabelais”

preromantismus

- Po roce 1750 doba “citlivosti” (sensibilité)
- Výroky z *Maxim* (1746) markýze z Vauvenargues (1715-1747):
  - “Rozum nás šálí ještě častěji než příroda”
  - “Velké myšlenky přicházejí od srdce”
  - “Rozum nedokáže napravit všechny nedostatky přírody”

Úsvit nové epochy...

- Tradičně byly emoce považovány za příčinu problémů, pokušení a morální zkaženosti
  - Epikurejci, Stoici i křesťané je odsuzují
- Pascal a La Rochfoucauld také proti
- Již u Diderota důležitost citového prvku, ale plně se rozvine u Rousseaua

Citovost je mravná

- Citlivost, citovost je dle Diderota (*Génie*) nejpravdivějším instinktem, který nás vede jistěji než samotný rozum
- Vychází to z konceptu původní dobroty a čistoty, srdce je tudíž neomylným rádcem

Preromantická témata

- Obdiv ke vznešenosti a tajuplnosti přírody (ještě před Chateaubriandem)
  - Exotismus, barvité krajiny
- Náboženské, až mystické cítění
  - Samota a tajemství přírody pomáhají člověku přiblížit se Bohu
- Delírium lásky
  - Její osudovost, předurčenost milenců

Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)

- *La nouvelle Héloïse* (1761)
  - Oslava čistoty lásky, vlnivosti přírody a tradičních zvyků (vinobraní)
  - Preceptor dcery barona z Etange, Julie, a jeho žačka se do sebe zamilují..., nejistoty, protivenství, odloučení, příroda úpatí Alp (Valais, Rousseau byl ze Ženevy)...

Bernardin de Saint-Pierre (1737-1814)

- Ve 12 letech cestuje na Martinique, později inženýr a dobrodruh, cestuje po Holandsku, Německu, Rusku a Polsku a dva roky pobývá na ostrově Mauritius
- Mimo jiné exotisující texty především román *Paul et Virginie* (1788)
  - V Indickém oceánu na ostrově Mauritius žijí dvě Francouzsky, jedna má dceru Virgínii, druhá syna Paula...

Kde studovat?

- LAGARDE, A. MICHARD, L. (1985, 1998), *XVIIe siècle*. Paris, Bordas.
- ORMESSON, J. (2000), *Une autre histoire de la littérature française. Le théâtre classique*. Librio.

*Ústav romanistiky
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích*

kurz: Přehled vývoje románských literatur

rok: 2011/2012

přednáší: Josef Prokop

<http://uro.ff.jcu.cz>